

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка

Кафедра методики викладання мистецьких дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

галузь знань **01 Освіта**
спеціальність **014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)**
освітньо-професійна програма **бакалавра**

Кременець – 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Рисунок» для студентів 1-4 курсів, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво). Кременець, 2016 р. 34 с.

Розробники:

Удін Є. Т. – заслужений художник України, старший викладач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Павлович О. В. – асистент кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри методики викладання мистецьких дисциплін

Протокол № 1 від 29 серпня 2016 р.

Завідувач кафедрою методики викладання мистецьких дисциплін

29 серпня 2016 р. О. Н. Дем'янчук.

1. Вступ Анотація курсу

Рисунок, як складова частина образотворчого мистецтва і самостійна дисципліна, має великий освітньо-виховний вплив на культурно-професійне становлення особистості вчителя образотворчого мистецтва. Програма передбачає послідовне вивчення здобувачами вищої освіти образотворчої грамати, формування в них вміння передавати реалістичне зображення навколишнього середовища засобами рисунку, досконале оволодіння технічними прийомами лінійно-конструктивного і тонового рисунків, ознайомлення з методами виконання графічних робіт.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
Кількість кредитів – 29	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна				Нормативна			
Змістових модулів – 11	Спеціальність 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)								
		1	2	3	4	1	2	3	4
		Семестри							
		1	3	5	7	1	3	5	7
		2	4	6	8	2	4	6	8
Загальна кількість годин – 870	Освітньо-професійна програма бакалавра	Практичні							
		34	68	34	34	26	24	36	20
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; 4. самостійної роботи здобувача – 2; 4; 6; 7; 8; 10.	Освітній рівень: перший бакалаврський	72	36	54	36	34	24	28	18
		Самостійна робота							
		60	50	70	70	110	56	84	56
		61	69	66	56	112	56	110	76
		Форма контролю: екзамен (1,3,5,6,7сем.), залік (2,4, 8 сем.).							

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 39, 6 % до 60, 4 %

для заочної форми навчання – 20 % до 80 %

3. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність:

- здатність розв'язувати в професійній діяльності або в процесі навчання складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теорій та методів науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- Знання предметної галузі та розуміння професії
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Здатність до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- Здатність вільно володіти всім арсеналом засобів образотворчого мистецтва: рисунком, кольором, пластикою, композицією, технікою. Здатність розвивати творчу уяву, образне мислення і художній смак.

- Здатність до розвитку художньо-творчих нахилів і здібностей, оволодіння фаховими знаннями з основ формотворення, поглиблення анатомічних знань, технологіями художніх матеріалів, колористики, композиції, стилізації й здатність використовувати креативний підхід, ефективні шляхи у професійній діяльності.

- Здатність здійснювати творчу діяльність на базі професійних знань та навичок володіння художніми техніками, здатність володіти пластикою графічної мови, рисунка, композиції. Здатність до використання теоретичних знань у педагогічній діяльності.

Результати навчання.

Визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних практичних задач.

Розуміти та відтворювати теоретичні та методичні основи навчання образотворчого мистецтва. Розуміти специфіку предмету у всіх видах навчальної діяльності. Застосовувати отримані знання при вирішенні педагогічних, творчих, навчально-виховних завдань з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.

Використовувати в освітній діяльності теоретичні знання та практичні навички рисунка, відображати навколишнє середовище графічними засобами. Застосовувати методичну послідовність при зображенні та створенні художніх образів. Володіти художніми техніками, демонструвати розвинену творчу уяву, розуміти суть творчого процесу.

Володіти знаннями форми і пластики, пропорцій постаті шляхом спостереження та аналізу. Формувати просторове мислення у студентів.

Використовувати теоретичні і практичні знання та вміння, оперувати різними технічними прийомами роботи. Розвивати художнє мислення, творчу уяву, зорову пам'ять, художні здібності школярів.

Володіти засобами образотворчого мистецтва: рисунком, кольором, пластикою, композицією, технікою. Розвивати творчу уяву, образне мислення і художній смак. Розуміти механізми створення мистецьких творів та практично застосовувати теоретичні знання в навчально-освітньому процесі.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Зображення геометричних тіл.

ТЕМА 1. Рисунок як основа образотворчого мистецтва. Основні відомості про закони лінійної та повітряної перспективи і їх застосування в рисунку.

Вивчення основних відомостей про закони лінійної та повітряної перспективи і їх застосування в рисунку. Рисунок як одна із важливих основ образотворчої грамоти, який будується в першу чергу на законах перспективи. Вивчення історії розвитку реалістичного рисунку та його різновидів. Ознайомлення із історією вивчення перспективи в рисунку.

ТЕМА 2. Значення освітлення для виявлення об'ємної форми і просторового розміщення предметів в рисунку. Освітлення, як важлива основа рисунка, має велике значення. Воно допомагає виявити композиційний центр, кольорове і тонове вирішення предметів рисунку та його загальний світлотіньовий стан.

ТЕМА 3. Рисунок геометричних тіл і предметів простих за формою: куба, циліндра, призми, піраміди, конуса, кулі. Навчати вірно передавати пропорції і форму предметів, їх матеріальність, а також за допомогою світла і тіні виявити цілісність групи предметів, їх об'єм освітлення. Здобувачі повинні уміти методично правильно і послідовно відтворити у роботі конструктивну будову натюрморту, грамотно передавати засобами світлотіні цілісність предметів, передати особливості повітряної та лінійної перспективи.

ТЕМА 4. Рисунок групи геометричних тіл (натюрморт) на світлому кольоровому тлі. Передача форми, об'єму, конструкції і пропорції. Денне освітлення. Вивчення закономірностей зображення предметів на форматі (композиційне розміщення, лінійно-конструктивна побудова, пропорційне співвідношення елементів натюрморту, світлотіньове вирішення, передача фактурності та об'єму, деталізація і кінцеве узагальнення роботи). Здобувачі повинні уміти виконати нескладний натюрморт на світлому кольоровому тлі та передати особливості денного освітлення.

ТЕМА 5. Рисунок групи геометричних тіл (натюрморт з гіпсовою вазою) на темному кольоровому тлі. Передача форми, об'єму, конструкції і пропорції. Штучне освітлення. Навчати вірно передавати пропорції і форму предметів, їх матеріальність, а також за допомогою світла і тіні виявити цілісність групи предметів, їх об'єм освітлення. Здобувачі повинні уміти методично правильно і послідовно відтворити у роботі конструктивну будову предметів, грамотно передавати засобами світлотіні їх цілісність, особливості повітряної та лінійної перспективи, уміти методично правильно і послідовно

відтворити у роботі конструктивну будову гіпсової вази з різних точок зору та відповідно до лінії горизонту, передавати особливості штучного освітлення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Виконання натюрмортів.

ТЕМА 6. Рисунок складок драперії (однотонна, з чітким геометричним рисунком, з різною фактурою: ворс, шовк, полотно та ін.) Штучне та денне освітлення. Вивчення особливостей та характеру зображення складок драперії передаючи її фактуру, будову геометричного рисунку, матеріальність та фактурність.

ТЕМА 7. Рисунок натюрмарту із використанням скляних предметів на фоні драперії та в контражурі. Вивчення методики та особливостей світлотіньового зображення скляного посуду на фоні драперії. Розуміння законів лінійної та повітряної перспективи, вдосконалення техніки штриха.

ТЕМА 8. Нескладний натюрморт на світлому кольоровому тлі (зі складками драперії). Передача форми, об'єму, конструкції і пропорції. Денне освітлення. Вивчення закономірностей зображення предметів на форматі (композиційне розміщення, лінійно-конструктивна побудова, пропорційне співвідношення елементів натюрмарту, світлотіньове вирішення, передача фактурності та об'єму, деталізація і кінцеве узагальнення роботи). Здобувачі повинні уміти виконати нескладний натюрморт на світлому кольоровому тлі та передати характер складок драперії.

ТЕМА 9. Рисунок різноманітних форм з врахуванням законів лінійної і повітряної перспективи. Складний натюрморт з предметів побуту (овочі, фрукти, використання різних контрастних драперій з рисунком). Штучне освітлення. Вивчення методики зображення предметів побуту, овочів, фруктів, їх матеріальності. За допомогою світла і тіні показати цілісність групи предметів, їх об'єм та освітлення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Зображення архітектурних деталей.

ТЕМА 10. Рисунок симетричної гіпсової розетки. Вивчення особливостей форми і пропорцій симетричної гіпсової розетки. За допомогою світлотіні моделювати форму та передати матеріальність гіпсу. Навчатись аналізувати, порівнювати та узагальнювати форму предметів.

ТЕМА 11. Рисунок асиметричної гіпсової розетки. Вивчення особливостей форми і пропорцій асиметричної гіпсової розетки. За допомогою світлотіні моделювати форму та передати матеріальність гіпсу. Навчатись аналізувати, порівнювати та узагальнювати форму предметів.

ТЕМА 12. Рисунок архітектурних деталей на фоні драперії (капітель доричного та іонічного ордера). Вивчення особливостей форми і пропорцій архітектурних деталей (доричний та іонічний ордер). За допомогою світлотіні моделювати форму та передати матеріальність гіпсу і драперії. Навчатись аналізувати, порівнювати та узагальнювати форму предметів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Рисунок інтер'єру.

ТЕМА 13. Принципи виконання рисунку інтер'єру. Вивчення принципів виконання рисунку інтер'єру, ознайомлення із основними поняттями і методами зображення перспективного скорочення кутового та фронтального інтер'єру відповідно до різних точок зору та лінії горизонту.

ТЕМА 14. Рисунок інтер'єру у фронтальному положенні. Вивчення принципів виконання рисунку інтер'єру, ознайомлення із основними поняттями і методами зображення перспективного скорочення фронтального інтер'єру відповідно до різних точок зору та лінії горизонту.

ТЕМА 15. Рисунок інтер'єру у кутовому положенні. Вивчення принципів виконання рисунку інтер'єру, ознайомлення із основними поняттями і методами зображення перспективного скорочення кутового інтер'єру відповідно до різних точок зору та лінії горизонту.

ТЕМА 16. Рисунок складного натюрморту в інтер'єрі. Вивчення принципів виконання рисунку складного натюрморту в інтер'єрі, ознайомлення із основними поняттями і методами зображення перспективного скорочення кутового або фронтального інтер'єру відповідно до різних точок зору та лінії горизонту. Передача синтезу предметів складного натюрморту з інтер'єром.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. Зображення тварин.

ТЕМА 17. Виконання зарисовок тварин в стані спокою та в русі. Вивчення методики виконання рисунку тварин в стані спокою та в русі. Вивчення будови та конструкції тіла птахів, свійських та диких тварин. Передача фактурності (хутро, пір'я та ін.) та характеру певного стану, положення тварини.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI. Зображення гіпсової голови.

ТЕМА 18. Рисунок елементів гіпсової маски Давида (око, ніс, губи, вухо). Вивчення методики та особливостей зображення елементів гіпсової маски Давида, вивчення пропорцій окремих частин обличчя та їх співвідношення між собою. Розуміння методики виконання лінійно-конструктивного та тонового рисунку елементів гіпсової маски Давида.

ТЕМА 19. Рисунок гіпсової голови (обрубовочної) за методом Г. Баммеса. Вивчення методики та особливостей зображення гіпсової голови, вивчення пропорцій обличчя та їх співвідношення між собою. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму.

ТЕМА 20. Рисунок черепа людини у різних положеннях. Ознайомлення із пропорціями і формою черепа людини, їх віковими та расовими особливостями. Вивчення форми кісток та характеру їх з'єднання між собою. Навчати анатомічно вірно передавати пропорції черепа людини, цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму.

ТЕМА 21. Рисунок гіпсової анатомічної голови. Вивчення методики та особливостей зображення гіпсової анатомічної голови, вивчення пропорцій обличчя та їх співвідношення між собою. Навчатись передавати мімічні м'язи обличчя, цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму.

ТЕМА 22. Рисунок гіпсової маски Давида. Вивчення методики та особливостей зображення гіпсової маски Давида, характерних рис і пропорцій

обличчя та їх співвідношення між собою. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму в цілому.

ТЕМА 23. Рисунок гіпсової голови античного зразка (Аполлон, Венера). Вивчення методики та особливостей зображення гіпсової голови, характерних рис і пропорцій обличчя та їх співвідношення між собою. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму, передавати портретну подібність.

ТЕМА 24. Рисунок гіпсової голови реалістичного трактування з чітко вираженою портретною характеристикою (Гаттамелата, Сократ, Вольтер) у трьох положеннях. Фас, профіль, $\frac{3}{4}$. Вивчення методики та особливостей зображення гіпсової голови, характерних рис і пропорцій обличчя та їх співвідношення між собою. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму, передавати портретну подібність.

ТЕМА 25. Рисунок гіпсової голови в ракурсі (Лаокоон). Вивчення методики та особливостей зображення гіпсової голови у різкому ракурсі і повороті, характерних рис і пропорцій обличчя та їх співвідношення між собою. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму, передавати портретну подібність, характер моделі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VII. Вікові та статеві особливості при зображенні голови людини з натури.

ТЕМА 26. Зарисовки голови людини в різних положеннях та поворотах відповідно до лінії горизонту. Вивчення методики та особливостей зображення голови людини в різних положеннях та поворотах відповідно лінії горизонту, вивчення пропорцій обличчя та їх співвідношення між собою. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму, передавати портретну подібність, характер моделі.

ТЕМА 27. Зарисовки голови людини різних вікових, етнічних та статевих категорій різними графічними матеріалами (олівець, вугіль, сангіна, туш, перо). Портрет дитини. Портрет людини похилого віку. Вивчення методики та особливостей зображення голови людини різних вікових, етнічних та статевих категорій різними графічними матеріалами, вивчення пропорцій і характерних рис обличчя та їх співвідношення між собою. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму, передавати портретну подібність, характер моделі.

ТЕМА 28. Рисунок голови людини різних вікових, етнічних та статевих категорій різними графічними матеріалами. Жіночий плечовий портрет. Чоловічий плечовий портрет. Вивчення методики та особливостей зображення чоловічого та жіночого плечового портрету, вивчення пропорцій і характерних рис обличчя, плечового поясу та їх співвідношення між собою. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму, передавати портретну подібність, характер моделі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VIII. Плечовий портрет.

ТЕМА 29. Жіночий плечовий портрет в головному уборі. Вивчення методики та особливостей зображення жіночого плечового портрету, вивчення пропорцій і характерних рис обличчя, плечового поясу та їх співвідношення між собою. Аналізувати синтез головного убору і жіночої голови. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму, передавати портретну подібність, характер моделі.

ТЕМА 30. Чоловічий плечовий портрет з атрибутикою (окуляри, люлька, кепка, капелюх, шарф та ін.). Вивчення методики та особливостей зображення чоловічого плечового портрету, вивчення пропорцій і характерних рис обличчя, плечового поясу та їх співвідношення між собою. Аналізувати синтез атрибутики і чоловічої голови. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму, передавати портретну подібність, характер моделі.

ТЕМА 31. Автопортрет. Вивчення методики та особливостей зображення автопортрету, вивчення пропорцій і характерних рис обличчя, плечового поясу та їх співвідношення між собою. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму, передавати портретну подібність, характер моделі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІХ. Вивчення і зображення скелету та м'язової системи людини.

ТЕМА 32. Зарисовки скелета тулуба людини в різних положеннях. Ознайомлення із скелетом людини, будовою кісток черепа, хребта, тулуба та тазу, верхніх та нижніх кінцівок. Розуміння змін, які відбуваються у розташуванні кісток при русі фігури, вивчення функцій суглобів у будові скелета людини.

ТЕМА 33. Зарисовки м'язів тіла людини (чоловічого та жіночого). Вивчення методики та законів конструктивної будови м'язів тіла людини. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усієї роботи.

ТЕМА 34. Рисунок гіпсових деталей фігури людини (кисті, руки, стопи). Вивчення методики та законів конструктивної будови гіпсових деталей фігури людини. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усієї роботи.

ТЕМА 35. Рисунок деталей фігури людини з натури (руки, долоні, ноги, коліна). Вивчення методики та законів конструктивної будови деталей фігури людини з натури – руки, долоні, ноги, коліна. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усієї роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ Х. Рисунок торсу.

ТЕМА 36. Рисунок гіпсового жіночого торсу в анфас, профіль (Венера). Навчатись детально зображати окремі частини гіпсових моделей тіла людини з

натури. Вивчати методику зображення гіпсового жіночого торсу в анфас, профіль. Пояснювати будову окремих частин фігури людини. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усєї роботи.

ТЕМА 37. Рисунок чоловічого торсу з натури. Навчатись детально зображати окремі частини тіла людини з натури. Вивчати методику зображення чоловічого торсу з натури. Пояснювати будову окремих частин фігури людини. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усєї роботи.

ТЕМА 38. Жіночий портрет з виразним положенням рук. Навчатись зображати жіночий портрет з натури. Вивчати методику зображення фігури людини у повний зріст. Пояснювати будову фігури людини та її окремих частин. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усєї роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ XI. Рисунок фігури людини.

ТЕМА 39. Особливості зображення та пропорційні співвідношення жіночої та чоловічої фігури людини в повний зріст. Зарисовки.

Навчатись детально зображати жіночу та чоловічу фігури людини з натури. Вивчати методику зображення фігури людини у повний зріст. Пояснювати будову фігури людини та її окремих частин. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усєї роботи.

ТЕМА 40. Рисунок оголеної чоловічої фігури у стані спокою (сидяче, лежаче положення).

Навчатись згідно основ образотворчої грамоти передавати конструктивну будову фігури людини у сидячому та лежачому положенні. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму оголеного тіла людини, передавати портретну подібність, характер моделі. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усєї роботи.

ТЕМА 41. Рисунок оголеної жіночої фігури у стані спокою (сидяче, лежаче положення).

Навчатись згідно основ образотворчої грамоти передавати конструктивну будову фігури людини у сидячому та лежачому положенні. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму оголеного тіла людини, передавати портретну подібність, характер моделі. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усєї роботи.

ТЕМА 42. Рисунок фігури людини в тематичному одязі. Сидяче положення.

Навчатись згідно основ образотворчої грамоти передавати конструктивну будову фігури людини у сидячому положенні. Навчатись передавати цілісність

зображення, аналізувати та узагальнювати форму тіла людини, передавати портретну подібність, характер моделі.

ТЕМА 43. Зображення фігури людини у верхньому одязі. Стояче та сидяче положення. Навчатись згідно основ образотворчої грамоти передавати конструктивну будову фігури людини у сидячому та стоячому положенні. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму тіла людини, передавати портретну подібність, характер моделі.

ТЕМА 44. Зарисовки фігури людини в русі в оточенні екстер'єру (міський пейзаж, вулиця, машини). Навчатись передавати фігури людей в русі в оточенні екстер'єру засобами швидких зарисовок. Навчатись передавати цілісність зображення, синтез людини і оточення, аналізувати та узагальнювати форму тіла людини, передавати характер силуету і положення моделі.

ТЕМА 45. Рисунок фігури людини в національному одязі з відповідною атрибутикою. Навчатись згідно основ образотворчої грамоти передавати конструктивну будову фігури людини в національному одязі з відповідною атрибутикою. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усєї роботи. Навчатись передавати цілісність зображення, аналізувати та узагальнювати форму тіла людини, передавати портретну подібність, характер моделі.

ТЕМА 46. Тематична постановка із ракурсним положенням фігури натурника. Навчатись згідно основ образотворчої грамоти передавати тематичну постановку із ракурсним положенням фігури натурника. Композиційне розміщення, пропорції, лінійно-конструктивна будова, розбір анатомічної форми, світлотіньове вирішення, деталізація та узагальнення усєї роботи. Навчатись передавати цілісність зображення аналізувати та узагальнювати форму тіла людини, передавати портретну подібність, характер моделі.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
лекцій		практ.	с.р.	лекцій		практ.	с.р.	
1	870		368	502	870		210	660
Семестр 1								
Змістовий модуль 1. Зображення геометричних тіл.								
Тема 1. Рисунок як основа образотворчого мистецтва. Основні відомості про закони лінійної та повітряної перспективи і їх застосування в рисунку.	3		1	2	8		2	6
Тема 2. Значення	3		1	2	8		2	6

освітлення для виявлення об'ємної форми і просторового розміщення предметів в малюнку.								
Тема 3. Рисунок геометричних тіл і предметів простих за формою: куба, циліндра, призми, піраміди, конуса, кулі.	10		2	8	16		2	14
Тема 4. Рисунок групи геометричних тіл (натюрморт) на світлому кольоровому тлі. Передача форми, об'єму, конструкції і пропорції. Денне освітлення.	12		4	8	16		2	14
Тема 5. Рисунок групи геометричних тіл (натюрморт з гіпсовою вазою) на темному кольоровому тлі. Передача форми, об'єму, конструкції і пропорції. Штучне освітлення.	10		4	6	16		2	14
Разом за змістовим модулем 1	38		12	26	64		10	54
Змістовий модуль 2. Виконання натюрмортів.								
Тема 6. Рисунок складок драперії (однотонна, з чітким геометричним рисунком, з різною фактурою: ворс, шовк, полотно та ін.). Штучне та денне освітлення.	14		6	8	18		4	14
Тема 7. Рисунок натюрморту із використанням скляних предметів на фоні драперії та в контражурі.	14		6	8	18		4	14
Тема 8. Нескладний натюрморт на світлому кольоровому тлі (зі складками драперії). Передача форми, об'єму,	12		4	8	18		4	14

конструкції і пропорції. Денне освітлення.								
Тема 9. Рисунок різноманітних форм з врахуванням законів лінійної і повітряної перспективи. Складний натюрморт з предметів побуту (овочі, фрукти, використання різних контрастних драперій з рисунком). Штучне освітлення.	16		6	10	18		4	14
Разом за змістовим модулем 2.	56		22	34	72		16	56
Разом за I семестр	94		34	60	136		26	110
Семестр 2								
Змістовий модуль 3. Зображення архітектурних деталей.								
Тема 10. Рисунок симетричної гіпсової розетки.	17		10	7	18		4	14
Тема 11. Рисунок асиметричної гіпсової розетки.	17		10	7	18		4	14
Тема 12. Рисунок архітектурних деталей на фоні драперії (капітель доричного або іонічного ордера).	17		10	7	18		4	14
Разом за змістовим модулем 3.	51		30	21	54		12	42
Змістовий модуль 4. Рисунок інтер'єру.								
Тема 13. Принципи виконання рисунка інтер'єру.	13		6	7	16		2	14
Тема 14. Рисунок інтер'єру у фронтальному положенні.	15		8	7	19		5	14
Тема 15. Рисунок інтер'єру у кутовому положенні.	17		10	7	19		5	14
Тема 16. Рисунок складного натюрморту в	19		10	9	20		6	14

інтер'єрі.								
Разом за змістовим модулем 4.	64		34	30	74		18	56
Змістовий модуль 5. Зображення тварин.								
Тема 17. Виконання зарисовок тварин в стані спокою та русі	18		8	10	18		4	14
Разом за змістовим модулем 5.	18		8	10	18		4	14
Разом за II семестр	133		72	61	146		34	112
Семестр 3								
Змістовий модуль 6. Зображення гіпсової голови.								
Тема 18. Рисунок елементів голови гіпсової маски Давида (око, ніс, губи, вухо).	42		24	18	20		6	14
Тема 19. Рисунок гіпсової голови (обрубовочної) за методом Г. Баммеса.	24		14	10	20		6	14
Тема 20. Рисунок черепа людини у різних положеннях.	30		20	10	20		6	14
Тема 21. Рисунок гіпсової анатомічної голови.	22		10	12	20		6	14
Разом за III семестр	118		68	50	80		24	56
Семестр 4								
Тема 22. Рисунок гіпсової маски Давида.	25		8	17	20		6	14
Тема 23. Рисунок гіпсової голови античного зразка (Аполлон, Венера).	24		8	16	20		6	14
Тема 24. Рисунок гіпсової голови реалістичного трактування з чітко вираженою портретною характеристикою (Гаттамелата, Сократ, Вольтер) у трьох положеннях. Фас, профіль, $\frac{3}{4}$.	32		12	20	20		6	14

Тема 25. Рисунок гіпсової голови в ракурсі (Лаокоон).	24		8	16	20		6	14
Разом за IV семестр	105		36	69	80		24	56
Разом за змістовим модулем 6.	223		104	119	160		48	112

Семестр 5

Змістовий модуль 7.

Вікові та статеві особливості при зображенні голови людини з натури.

Тема 26. Зарисовки голови людини в різних поворотах щодо лінії горизонту.	16		6	10	20		6	14
Тема 27. Зарисовки голови людини різних вікових, етнічних та статевих категорій різними графічними матеріалами. (олівець, вугіль, сангіна, туш перо). Портрет дитини, портрет людини похилого віку.	18		6	12	20		6	14
Тема 28. Рисунок голови людини різних вікових та статевих категорій різними графічними матеріалами. Жіночий плечовий портрет. Чоловічий плечовий портрет.	18		6	12	20		6	14
Разом за змістовим модулем 7.	52		18	34	60		18	42

Змістовий модуль 8. Плечовий портрет.

Тема 29. Жіночий плечовий портрет в головному уборі.	18		6	12	20		6	14
Тема 30. Чоловічий плечовий портрет з атрибутикою (окуляри, люлька, кепка, капелюх, шарф та ін.)	18		6	12	20		6	14
Тема 31. Автопортрет.	16		4	12	20		6	14

Разом за змістовим модулем 8.	52		16	36	60		18	42
Разом за V семестр	104		34	70	120		36	84
Семестр 6								
Змістовий модуль 9. Вивчення і зображення скелету та м'язової системи людини.								
Тема 32. Зарисовки скелета тулуба людини в різних положеннях.	10		4	6	18		4	14
Тема 33. Зарисовки м'язів тіла людини (чоловічого, жіночого).	16		6	10	18		4	14
Тема 34. Рисунок гіпсових деталей фігури людини (кисті, руки, стопи).	18		8	10	20		4	16
Тема 35. Рисунок деталей фігури людини з натури (руки, долоні, ноги, коліна).	18		8	10	20		4	16
Разом за змістовим модулем 9.	62		26	36	76		16	60
Змістовий модуль 10. Рисунок торсу								
Тема 36. Рисунок гіпсового жіночого торсу в анфас, профіль (Венера).	18		8	10	18		4	14
Тема 37. Рисунок чоловічого торсу з натури.	20		10	10	20		4	16
Тема 38. Жіночий портрет з виразним положенням рук.	20		10	10	24		4	20
Разом за змістовим модулем 10.	58		28	30	62		12	50
Разом за VI семестр	120		54	66	138		28	110
Семестр 7								
Змістовий модуль 11. Рисунок фігури людини.								
Тема 39. Особливості зображення та пропорційні співвідношення	24		8	16	19		5	14

жіночої та чоловічої фігури людини в повний зріст. Зарисовки.								
Тема 40. Рисунок оголеної чоловічої фігури у стані спокою натури (сидяче, лежаче положення).	26		8	18	19		5	14
Тема 41. Рисунок оголеної жіночої фігури з натури у стані спокою(сидяче, лежаче положення).	26		8	18	19		5	14
Тема 42. Рисунок фігури людини в тематичному одязі. Сидяче положення.	28		10	18	19		5	14
Разом за VII семестр	104		34	70	76		20	56
Семестр 8								
Тема 43. Зображення фігури людини у верхньому одязі. Стояче та сидяче положення.	23		9	14	25		5	20
Тема 44. Зарисовки фігури людини в русі в оточенні екстер'єру. (міський пейзаж, вулиця, машини).	23		9	14	23		5	18
Тема 45. Рисунок фігури людини в національному одязі з відповідною атрибутикою.	23		9	14	22		4	18
Тема 46. Тематична постановка із ракурсним положенням фігури натурника.	23		9	14	24		4	20
Разом за VIII семестр	92		36	56	94		18	76
Разом за змістовим модулем 11.	196		70	126	170		38	132
Усього годин:	870		368	502	870		210	660

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д/ф	з/ф
I семестр			
1	Тема 1. Рисунок як основа образотворчого мистецтва. Основні відомості про закони лінійної і повітряної перспективи, їх застосування в рисунку. <i>Тема лабораторного заняття 1.</i> Використання законів лінійної та повітряної перспективи в рисунку.	1	-
2	Тема 2. Значення освітлення для виявлення об'ємної форми і просторового розміщення предметів у рисунку. <i>Тема лабораторного заняття 2.</i> Вивчення особливостей денного та штучного освітлення при виконанні рисунку.	1	-
3	Тема 3. Рисунок геометричних тіл і предметів простих за формою (куба, циліндра, призми, конуса, кулі). <i>Тема лабораторного заняття 3.</i> Виконання рисунку простих геометричних фігур.	2	4
4	Тема 4. Рисунок групи геометричних тіл (натюрморт) на світлому кольоровому тлі. Передача форми об'єму, конструкції і пропорції. Денне освітлення. <i>Тема лабораторного заняття 4.</i> Виконання нескладного натюрморту з геометричних фігур.	4	4
5	Тема 5. Рисунок групи геометричних тіл (натюрморт з гіпсовою вазою) на темному кольоровому тлі. Передача форми об'єму, конструкції і пропорції. Штучне освітлення. <i>Тема лабораторного заняття 5.</i> Виконання натюрморту з гіпсовою вазою на темному кольоровому тлі.	4	4
6	Тема 6. Рисунок складок драперії (однотонна, з чітким геометричним рисунком, з різною фактурою: ворс, шовк, полотно та ін.) Штучне та денне освітлення. <i>Тема лабораторного заняття 6.</i> Виконання рисунку драперії при денному освітленні.	6	4
7	Тема 7. Рисунок натюрморту із використанням скляних предметів на фоні драперії та в контражурі. <i>Тема лабораторного заняття 7.</i> Рисунок натюрморту із використанням скляних предметів на фоні драперії та в контражурі.	6	3
8	Тема 8. Нескладний натюрморт на світлому кольоровому тлі (зі складками драперії). Передача форми, об'єму, конструкції і пропорції. Денне освітлення. <i>Тема лабораторного заняття 8.</i> Виконання нескладного натюрморту на світлому кольоровому тлі.	4	3

9	Тема 9. Рисунок різноманітних форм з врахуванням законів лінійної і повітряної перспективи. Складний натюрморт з предметів побуту, овочів, фруктів, із використанням різних контрастних драперій з рисунком. <i>Тема лабораторного заняття 9.</i> Виконання складного натюрморту з предметів побуту, овочів, фруктів, із використанням різних контрастних драперій з рисунком.	6	4
Разом за I семестр		34	26
II семестр			
10	Тема 10. Рисунок симетричної гіпсової розетки. <i>Тема лабораторного заняття 10.</i> Виконання рисунку симетричної гіпсової розетки.	10	4
11	Тема 11. Рисунок асиметричної гіпсової розетки. <i>Тема лабораторного заняття 11.</i> Виконання рисунку асиметричної гіпсової розетки.	10	4
12	Тема 12. Рисунок архітектурних деталей на фоні драперії (капітель доричного та іонічного ордера). <i>Тема лабораторного заняття 12.</i> Виконання рисунку капітелі.	10	5
13	Тема 13. Принципи виконання рисунка інтер'єру. <i>Тема лабораторного заняття 13.</i> Виконання рисунка інтер'єру	6	4
14	Тема 14. Рисунок інтер'єру у фронтальному положенні. <i>Тема лабораторного заняття 14.</i> Виконання рисунка інтер'єру у фронтальному положенні.	8	4
15	Тема 15. Рисунок інтер'єру у кутовому положенні. <i>Тема лабораторного заняття 15.</i> Виконання рисунка інтер'єру у кутовому положенні.	10	4
16	Тема 16. Рисунок складного натюрморту в інтер'єрі. <i>Тема лабораторного заняття 16.</i> Виконання рисунка складного натюрморту в інтер'єрі.	10	5
17	Тема 17. Виконання зарисовок тварин в стані спокою та в русі. <i>Тема лабораторного заняття 17.</i> Виконання зарисовок тварин.	8	4
Разом за II семестр		72	34
III семестр			
18	Тема 18. Рисунок елементів голови гіпсової маски Давида (око, ніс, губи, вухо). <i>Тема лабораторного заняття 18.</i> Виконання рисунка елементів голови гіпсової маски Давида.	24	6
19	Тема 19. Рисунок гіпсової голови (обрубовочної) за методом Г.Баммеса. <i>Тема лабораторного заняття 19.</i> Виконання рисунка гіпсової голови за методом Г.Баммеса.	14	6

20	Тема 20. Рисунок черепа людини в різних положеннях. <i>Тема лабораторного заняття 20.</i> Виконання рисунка черепа людини в трьох положеннях.	20	6
21	Тема 21. Рисунок гіпсової анатомічної голови. <i>Тема лабораторного заняття 21.</i> Виконання рисунка гіпсової анатомічної голови.	10	6
Разом за III семестр		68	24
IV семестр			
22	Тема 22. Рисунок гіпсової маски Давида. <i>Тема лабораторного заняття 22.</i> Виконання рисунка гіпсової маски Давида.	8	6
23	Тема 23. Рисунок гіпсової голови античного зразка (Аполлон, Венера). <i>Тема лабораторного заняття 23.</i> Виконання рисунка гіпсової голови античного зразка (Аполлон).	8	6
24	Тема 24. Рисунок гіпсової голови реалістичного трактування з чітко вираженою портретною характеристикою (Гатгамелата, Сократ, Вольтер) у трьох положеннях. Фас, профіль, $\frac{3}{4}$. <i>Тема лабораторного заняття 24.</i> Виконання рисунка гіпсової голови реалістичного трактування з чітко вираженою портретною характеристикою (Гатгамелата).	12	6
25	Тема 25. Рисунок гіпсової голови в ракурсі (Лаокоон). <i>Тема лабораторного заняття 25.</i> Виконання рисунка гіпсової голови в ракурсі (Лаокоон).	8	6
Разом за IV семестр		36	24
V семестр			
26	Тема 26. Зарисовки голови людини в різних положеннях в різних поворотах щодо лінії горизонту. <i>Тема лабораторного заняття 26.</i> Виконання зарисовок голови людини в різних положеннях в різних поворотах щодо лінії горизонту.	6	6
27	Тема 27. Зарисовки голови людини різних вікових, етнічних та статевих категорій різними графічними матеріалами (олівець, вугіль, сангіна, туш, перо). Портрет дитини, портрет людини похилого віку. <i>Тема лабораторного заняття 27.</i> Виконання зарисовок голови людини різних вікових, етнічних та статевих категорій різними графічними матеріалами.	6	6
28	Тема 28. Рисунок голови людини різних вікових та статевих категорій різними графічними матеріалами. Жіночий плечовий портрет. Чоловічий плечовий портрет. <i>Тема лабораторного заняття 28.</i> Виконання рисунка жіночого плечового портрету.	6	6
29	Тема 29. Жіночий плечовий портрет в головному уборі. <i>Тема лабораторного заняття 29.</i>	6	6

	Виконання рисунка жіночого плечового портрету в головному уборі (хустина, капелюх, шапка).		
30	Тема 30. Чоловічий плечовий портрет з атрибутикою (окуляри, люлька, кепка, капелюх, шарф та ін.) <i>Тема лабораторного заняття 30.</i> Виконання рисунка чоловічого плечового портрету з атрибутикою.	6	6
31	Тема 31. Автопортрет. <i>Тема лабораторного заняття 31.</i> Виконання автопортрету.	4	6
Разом за V семестр		34	36
VI семестр			
32	Тема 32. Зарисовки скелета тулуба людини в різних положеннях. <i>Тема лабораторного заняття 32.</i> Виконання зарисовок скелета тулуба людини в різних положеннях.	4	4
33	Тема 33. Зарисовки м'язів людського тіла (чоловічого, жіночого). <i>Тема лабораторного заняття 33.</i> Виконання зарисовок м'язів тіла людини.	6	4
34	Тема 34. Рисунок гіпсових деталей фігури людини (кисті, руки, стопи). <i>Тема лабораторного заняття 34.</i> Виконання рисунка гіпсових деталей фігури людини.	8	4
35	Тема 35. Рисунок деталей фігури людини з натури (руки, долоні, ноги, коліна). <i>Тема лабораторного заняття 35.</i> Виконання рисунка деталей фігури людини з натури (руки, долоні, ноги, коліна).	8	4
36	Тема 36. Рисунок гіпсового жіночого торсу в анфас, профіль (Венера). <i>Тема лабораторного заняття 36.</i> Виконання рисунка гіпсового жіночого торсу в анфас (Венера).	8	4
37	Тема 37. Рисунок чоловічого торсу з натури. <i>Тема лабораторного заняття 37.</i> Виконання рисунка чоловічого торсу з натури.	10	4
38	Тема 38. Жіночий портрет з виразним положенням рук. <i>Тема лабораторного заняття 38.</i> Виконання рисунка жіночого портрету з виразним положенням рук.	10	4
Разом за VI семестр		54	28
VII семестр			
39	Тема 39. Особливості зображення та пропорційні співвідношення жіночої та чоловічої фігури людини в повний зріст. Зарисовки.	8	5

	<i>Тема лабораторного заняття 39.</i> Виконання зарисовок жіночої та чоловічої фігури людини в повний зріст.		
40	Тема 40. Рисунок оголеної чоловічої фігури у стані спокою (сидяче, лежаче положення). <i>Тема лабораторного заняття 40.</i> Виконання рисунка оголеної чоловічої фігури у стані спокою (лежаче положення).	8	5
41	Тема 41. Рисунок оголеної жіночої фігури у стані спокою (сидяче, лежаче положення). <i>Тема лабораторного заняття 41.</i> Виконання рисунка оголеної жіночої фігури у стані спокою (лежаче положення).	8	5
42	Тема 42. Рисунок фігури людини в тематичному одязі. <i>Тема лабораторного заняття 42.</i> Виконання рисунка фігури людини в тематичному одязі.	10	5
Разом за VII семестр		34	20
VIII семестр			
43	Тема 43. Зображення фігури людини у верхньому одязі. Сидяче та стояче положення. <i>Тема лабораторного заняття 43.</i> Виконання рисунка фігури людини у верхньому одязі.	9	5
44	Тема 44. Зарисовки фігури людини в русі в оточенні екстер'єру (міський пейзаж, вулиця, машини). <i>Тема лабораторного заняття 44.</i> Виконання рисунка фігури людини в русі в оточенні екстер'єру (міський пейзаж, вулиця, машини).	9	4
45	Тема 45. Рисунок фігури людини в національному одязі з відповідною атрибутикою. <i>Тема лабораторного заняття 45.</i> Виконання рисунка фігури людини в національному одязі з відповідною атрибутикою.	9	5
46	Тема 46. Тематична постановка з ракурсним положенням фігури натурника. <i>Тема лабораторного заняття 46.</i> Виконання рисунка тематичної постановки з ракурсним положенням фігури натурника.	9	4
Разом за VIII семестр		36	18
Усього годин		368	210

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

I семестр		д/ф	з/ф
1	Тема 1. Рисунок як основа образотворчого мистецтва. Основні відомості про закони лінійної та повітряної перспективи та їх застосування в рисунку. <i>Виконати рисунок геометричних тіл простих за формою (куба, циліндра, призми, конуса, кулі). Матеріал - олівець.</i>	2	6
2	Тема 2. Значення освітлення для виявлення об'ємної форми і просторового розміщення предметів в малюнку. <i>Зарисовка з натури предметів геометричної форми. Матеріал - олівець.</i>	2	6
3	Тема 3. Рисунок геометричних тіл і предметів простих за формою: куба, циліндра, призми, піраміди, конуса, кулі. <i>Рисунок групи геометричних тіл (натюрморт) на світлому кольоровому тлі. Передача форми, об'єму, конструкції і пропорцій. Денне освітлення. Матеріал - олівець.</i>	8	14
4	Тема 4. Рисунок групи геометричних тіл (натюрморт) на світлому кольоровому тлі. Передача форми, об'єму, конструкції і пропорції. Денне освітлення. <i>Рисунок групи геометричних тіл (натюрморт) на темному кольоровому тлі. Передача форми, об'єму, конструкції і пропорцій. Штучне освітлення. Матеріал - олівець.</i>	8	14
5	Тема 5. Рисунок групи геометричних тіл (натюрморт з гіпсовою вазою) на темному кольоровому тлі. Передача форми, об'єму, конструкції і пропорції. Штучне освітлення. <i>Виконання начерків і короткочасних малюнків із передачею перспективного скорочення. Матеріал - олівець.</i>	6	14
6	Тема 6. Рисунок складок драперії (однотонна, з чітким геометричним малюнком, з різною фактурою: ворс, шовк, полотно та ін.) Денне освітлення. <i>Рисунок складок драперії з чітким геометричним малюнком. Штучне освітлення. Матеріал - олівець.</i>	8	14
7	Тема 7. Рисунок натюрморту із використанням скляних предметів на фоні драперії та в контражурі. <i>Зарисовки з натури дерев і кущів. Матеріал – олівець. Матеріал - олівець.</i>	8	14
8	Тема 8. Нескладний натюрморт на світлому кольоровому тлі (зі складками драперії). Передача форми, об'єму, конструкції і пропорції. Денне освітлення. <i>Рисунок натюрморту із використанням скляних предметів на фоні драперії та в контражурі. Матеріал - олівець.</i>	8	14
9	Тема 9. Рисунок різноманітних форм з врахуванням законів лінійної і повітряної перспективи. Складний натюрморт з предметів побуту (овочі, фрукти, використання різних контрастних драперій з малюнком). Штучне освітлення. <i>Нескладний натюрморт в інтер'єрі. Матеріал – олівець, вугіль.</i>	10	14
Разом за I семестр		60	110

II семестр			
10	Тема 10. Рисунок симетричної гіпсової розетки. <i>Нескладний натюрморт на світлому кольоровому тлі (зі складками драперії). Передача форми, об'єму, конструкції і пропорцій. Денне освітлення. Матеріал – олівець.</i>	7	14
11	Тема 11. Рисунок асиметричної гіпсової розетки. <i>Складний натюрморт в інтер'єрі. Матеріал – вугіль.</i>	7	14
12	Тема 12. Рисунок архітектурних деталей на фоні драперії (капітель доричного або іонічного ордера). <i>Рисунок різноманітних форм з врахуванням законів лінійної та повітряної перспективи. Складний натюрморт з предметів побуту, овочів, фруктів, із використанням різних контрастних драперій з малюнком. Штучне освітлення.</i>	7	14
13	Тема 13. Принципи виконання рисунка інтер'єру. <i>Рисунок симетричної гіпсової розетки вище лінії горизонту. Штучне освітлення. Матеріал – олівець.</i>	7	14
14	Тема 14. Рисунок інтер'єру у фронтальному положенні. <i>Рисунок асиметричної гіпсової розетки нижче лінії горизонту. Штучне освітлення. Матеріал – олівець.</i>	7	14
15	Тема 15. Рисунок інтер'єру у кутовому положенні. <i>Рисунок архітектурних деталей на фоні драперії капітель іонічного ордера. Штучне освітлення. Матеріал – олівець.</i>	7	14
16	Тема 16. Рисунок складного натюрморту в інтер'єрі. <i>Рисунок інтер'єру у фронтальному положенні. Матеріал – олівець.</i>	9	14
17	Тема 17. Виконання замальовок тварин в стані спокою та русі. <i>Рисунок інтер'єру у кутовому положенні. Матеріал – олівець.</i>	10	14
Разом за II семестр		61	112
III семестр			
18	Тема 18. Рисунок елементів голови гіпсової маски Давида (око, вухо, ніс, губи). <i>Рисунок складного натюрморту в інтер'єрі. Матеріал – олівець.</i>	18	14
19	Тема 19. Рисунок гіпсової голови (обрубовочної) за методом Г. Баммеса. <i>Виконання замальовок тварин в стані спокою та русі. Матеріал – олівець.</i>	10	14
20	Тема 20. Рисунок людського черепа у різних положеннях. <i>Замальовки з натури частин обличчя(очі, ніс, губи, ніс). Матеріал – олівець.</i>	10	14
21	Тема 21. Рисунок гіпсової анатомічної голови. <i>Рисунок гіпсової голови (обрубовочної) за методом Г.Баммеса $\frac{3}{4}$. Штучне освітлення. Матеріал – олівець.</i>	12	14
Разом за III семестр		50	56
IV семестр			

22	Тема 22. Рисунок гіпсової маски Давида. <i>Замальовки черепа людини (копії, з натури) у різних положеннях. Виявлення конструкції, форми, анатомічної будови. Штучне та денне освітлення. Матеріал – олівець.</i>	17	14
23	Тема 23. Рисунок гіпсової голови античного зразка (Аполлон, Венера). <i>Замальовки гіпсової анатомічної голови у різних ракурсах відповідно лінії горизонту. Штучне освітлення. Матеріал – олівець.</i>	16	14
24	Тема 24. Рисунок гіпсової голови реалістичного трактування з чітко вираженою портретною характеристикою (Гатгамелата, Сократ, Вольтер) у трьох положеннях. Фас, профіль, $\frac{3}{4}$. <i>Рисунок гіпсової маски Давида $\frac{3}{4}$. Штучне освітлення. Матеріал – олівець.</i>	20	14
25	Тема 25. Рисунок гіпсової голови в ракурсі (Лаокоон). <i>Рисунок гіпсової голови (Венера). Фронтальне положення. Штучне освітлення. На лінії горизонту. Матеріал – олівець.</i>	16	14
Разом за IV семестр		69	56
V семестр			
26	Тема 26. Зарисовки голови людини в різних поворотах щодо лінії горизонту. <i>Рисунок гіпсової голови реалістичного трактування з чітко вираженою портретною характеристикою (Сократ, Вольтер.). Матеріал – олівець.</i>	10	14
27	Тема 27. Зарисовки голови людини різних вікових, етнічних та статевих категорій різними графічними матеріалами. (олівець, вугіль, сангіна, туш перо). <i>Портрет дитини, портрет людини похилого віку. Зарисовки з натури елементів голови людини. Штучне освітлення. Матеріал – олівець.</i>	12	14
28	Тема 28. Рисунок голови людини різних вікових та статевих категорій різними графічними матеріалами. Жіночий плечовий портрет. Чоловічий плечовий портрет. <i>Лінійно-конструктивні начерки голови людини в різних поворотах(жіноча модель). Матеріал – олівець.</i>	12	14
29	Тема 29. Жіночий плечовий портрет в головному уборі. <i>Начерки голови людини (чоловіча модель). Виявлення анатомічної будови, конструкції. Матеріал – олівець.</i>	12	14
30	Тема 30. Чоловічий плечовий портрет з атрибутикою (окуляри, люлька, кепка, капелюх, шарф та ін.). <i>Начерки з натури голови дитини. Матеріал – олівець.</i>	12	14
31	Тема 31. Автопортрет. <i>Начерки голови людини з натури похилого віку. Матеріал – олівець.</i>	12	14
Разом за V семестр		70	84

VI семестр				
32	Тема 32. Зарисовки скелета тулуба людини в різних положеннях. <i>Зарисовки фігури людини у статичній позі. Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Матеріал – олівець.</i>	6	14	
33	Тема 33. Зарисовки м'язів людського тіла (чоловічого, жіночого). <i>Зарисовки фігури людини в русі. Матеріал – вугіль, пастель, сангіна, олівець.</i>	10	14	
34	Тема 34. Рисунок гіпсових деталей фігури людини (кисті, руки, стопи). <i>Зарисовки з натури гіпсової моделі стопи. Матеріал – пастель.</i>	10	16	
35	Тема 35. Рисунок деталей фігури людини з натури (руки, долоні, ноги, коліна). <i>Зарисовки з натури рук і ніг у різних ракурсах. Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Матеріал – сангіна, пастель, олівець.</i>	10	16	
36	Тема 36. Рисунок гіпсового жіночого торсу в анфас, профіль (Венера). <i>Зарисовки скелета людини в різних положеннях. Виявлення конструкції пропорцій. Матеріал – графітні олівці.</i>	10	14	
37	Тема 37. Рисунок чоловічого торсу з натури. <i>Зарисовки м'язів жіночої фігури (плечової частини та тулуба). Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Матеріал – графітні олівці.</i>	10	16	
38	Тема 38. Жіночий портрет з виразним положенням рук. <i>Зарисовки м'язів жіночої фігури (пояс нижніх кінцівок). Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Матеріал – графітні олівці.</i>	10	20	
Разом за VI семестр		66	110	
VII семестр				
39	Тема 39. Особливості зображення та пропорційні співвідношення жіночої та чоловічої фігури людини в повний зріст. Зарисовки. <i>Зарисовки м'язів чоловічої фігури у повний зріст, положення профіль. Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Матеріал – графітні олівці.</i>	16	14	
40	Тема 40. Рисунок оголеної чоловічої фігури у стані спокою натури (сидяче лежаче положення). <i>Зарисовки м'язів чоловічої фігури у повних ріст положення з заду. Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Матеріал – графітні олівці.</i>	18	14	
41	Тема 41. Рисунок оголеної жіночої фігури з натури у стані спокою(сидяче, лежаче положення).	18	14	

	<i>Зарисовки м'язів чоловічої фігури у повних ріст положення ³/₄. Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Матеріал – графітні олівці.</i>		
42	Тема 42. Рисунок фігури людини в тематичному одязі. Сидяче положення. <i>Зарисовки гіпсового жіночого торсу з натури (Венера). Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Положення анфас. Штучне освітлення, матеріал – графітні олівці.</i>	18	14
Разом за VII семестр		70	56
VIII семестр			
43	Тема 43. Зображення фігури людини у верхньому одязі. Стояче та сидяче положення. <i>Зарисовки чоловічого торсу з натури. Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Положення профіль. Штучне освітлення. Матеріал - графітні олівці.</i>	14	20
44	Тема 44. Зарисовки фігури людини в русі в оточенні екстер'єру (міський пейзаж, вулиця, машини). <i>Зарисовки оголеної чоловічої фігури в стані спокою. Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Штучне освітлення. Матеріал – графітні олівці.</i>	14	18
45	Тема 45. Рисунок фігури людини в національному одязі з відповідною атрибутикою. <i>Зарисовки оголеної жіночої фігури в стані покою. Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення. Штучне освітлення. Матеріал – графітні олівці.</i>	14	18
46	Тема 46. Тематична постановка із ракурсним положенням фігури натурника. <i>Рисунок жіночого портрету у повний зріст з виразним положенням рук та ніг. Виявлення анатомічної будови, конструкції, положення, освітлення. Денне освітлення, матеріал – графітні олівці.</i>	14	20
Разом за VIII семестр		56	76
Усього годин		502	660

8. Методи навчання.

- наочний (показ рисунків, способів і прийомів роботи);
- пояснювально-ілюстративний;
- практичний (тренувальні вправи);
- метод формування пізнавального інтересу;
- стимулювання і мотивації;

9. Методи контролю

- практичний;

- самоконтроль;
- тематичний;
- поточний;
- підсумковий (перегляд);
- екзамен;
- залік.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (поточне оцінювання, самостійна робота, залік, екзамен)

Семестр I									Підсумк. контроль Екзамен	Сума
Поточне оцінювання та самостійна робота									70	100
Розподіл балів за змістовими модулями										
Змістовий модуль I					Змістовий модуль II					
T-1	T-2	T-3	T-4	T-5	T-6	T-7	T-8	T-9		
3	3	4	3	3	4	3	3	4		

3-4 БАЛИ (5-відмінно) отримує здобувач, який на належному рівні виконав поставлені завдання з теми. Здобувач володіє основами композиції (композиційне розміщення на аркуші паперу), грамотно виконує лінійно-конструктивну побудову, проводить аналіз зображуваних предметів, узагальнює та аналізує форму, володіє технікою тонового рисунку. Розрізняє особливості передачі денного та штучного освітлення.

2,5-2 БАЛИ (4-добре) отримує здобувач, який допускає незначні помилки в роботі.

1,5-1 БАЛ (3-задовільно) отримує здобувач, який допускає помилки у композиційному розміщенні (зображення надто велике або надто маленьке, зміщене вліво або

вправо), неграмотно виконує рисунок (не знайдена конструкція форми, невірна побудова предметів), слабо володіє технікою тонового рисунку.

0,5-БАЛА (2-незадовільно) отримує здобувач, який допускає значні помилки у виконанні рисунку. Здобувач на низькому рівні володіє основами композиції, лінійно-конструктивного і тонового рисунку.

Семестр 2								Підсумк. контроль Огляд робіт Залік	Сума
Поточне оцінювання та самостійна робота								20	100
Розподіл балів за змістовими модулями									
Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV				Змістовий модуль V		
T-10	T-11	T-12	T-13	T-14	T-15	T-16	T-17		
10	10	10	10	10	10	10	10		

10-9 БАЛІВ (5-відмінно) отримує здобувач, який на належному рівні виконав поставлені завдання з теми. Здобувач володіє основами композиції (композиційне розміщення на аркуші паперу), грамотно виконує лінійно-конструктивну побудову, проводить аналіз зображуваних предметів, узагальнює та аналізує форму, володіє технікою тонового рисунку. Розрізняє особливості передачі денного та штучного освітлення.

8-7-БАЛІВ (4-добре) отримує здобувач, який допускає незначні помилки в роботі.

5-6-БАЛІВ (3-задовільно) отримує здобувач, який допускає помилки у композиційному розміщенні (зображення надто велике або надто маленьке, зміщене вліво або вправо), неграмотно виконує рисунок (не знайдена конструкція форми, невірна побудова предметів), слабо володіє технікою тонового рисунку.

3-4-БАЛІВ (2-незадовільно) отримує здобувач, який допускає значні помилки у виконанні рисунку. Здобувач на низькому рівні володіє основами композиції, лінійно-конструктивного і тонового рисунку.

Семестр 3				Підсумк. контроль Екзамен	Сума
Поточне оцінювання та самостійна робота				70	100
Розподіл балів за змістовими модулями					
Змістовий модуль VI					
T-18	T-19	T-20	T-21		
30					

25-БАЛІВ (5-відмінно) отримує здобувач, який на належному рівні виконав поставлені завдання з теми. Здобувач володіє основами композиції (композиційне розміщення на аркуші паперу), грамотно виконує лінійно-конструктивну побудову, проводить аналіз зображуваних предметів, узагальнює та аналізує форму, володіє технікою тонового рисунку. Розрізняє особливості передачі денного та штучного освітлення.

20-БАЛІВ (4-добре) отримує здобувач, який допускає незначні помилки в роботі.

15-БАЛІВ (3-задовільно) отримує здобувач, який допускає помилки у композиційному розміщенні (зображення надто велике або надто маленьке, зміщене вліво або вправо), неграмотно виконує рисунок (не знайдена конструкція форми, невірна побудова предметів), слабо володіє технікою тонового рисунку.

10-БАЛІВ (2-незадовільно) отримує здобувач, який допускає значні помилки у виконанні рисунку. Здобувач на низькому рівні володіє основами композиції, лінійно-конструктивного і тонового рисунку.

Семестр 4				Підсумк. контроль Залік	Сума
Поточне оцінювання та самостійна робота				30	100
Змістовий модуль VI					
T22	T23	T24	T25		
70					

25-БАЛІВ (5-відмінно) отримує здобувач, який на належному рівні виконав поставлені завдання з теми. Здобувач володіє основами композиції (композиційне

розміщення на аркуші паперу), грамотно виконує лінійно-конструктивну побудову, проводить аналіз зображуваних предметів, узагальнює та аналізує форму, володіє технікою тонового рисунку. Розрізняє особливості передачі денного та штучного освітлення.

20-БАЛІВ (4-добре) отримує здобувач, який допускає незначні помилки в роботі.

15-БАЛІВ (3-задовільно) отримує здобувач, який допускає помилки у композиційному розміщенні (зображення надто велике або надто маленьке, зміщене вліво або вправо), неграмотно виконує рисунок (не знайдена конструкція форми, невірна побудова предметів), слабо володіє технікою тонового рисунку.

10-БАЛІВ (2-незадовільно) отримує здобувач, який допускає значні помилки у виконанні рисунку. Здобувач на низькому рівні володіє основами композиції, лінійно-конструктивного і тонового рисунку.

Семестр 5					Підсумк. контроль Екзамен	Сума
Поточне оцінювання та самостійна робота					70	100
Змістовий модуль VI						
T26	T27	T28	T29	T30		
30						

25-БАЛІВ (5-відмінно) отримує здобувач, який на належному рівні виконав поставлені завдання з теми. Здобувач володіє основами композиції (композиційне розміщення на аркуші паперу), грамотно виконує лінійно-конструктивну побудову, проводить аналіз зображуваних предметів, узагальнює та аналізує форму, володіє технікою тонового рисунку. Розрізняє особливості передачі денного та штучного освітлення.

20-БАЛІВ (4-добре) отримує здобувач, який допускає незначні помилки в роботі.

15-БАЛІВ (3-задовільно) отримує здобувач, який допускає помилки у композиційному розміщенні (зображення надто велике або надто маленьке, зміщене вліво або вправо), неграмотно виконує рисунок (не знайдена конструкція форми, невірна побудова предметів), слабо володіє технікою тонового рисунку.

10-БАЛІВ (2-незадовільно) отримує здобувач, який допускає значні помилки у виконанні рисунку. Здобувач на низькому рівні володіє основами композиції, лінійно-конструктивного і тонового рисунку.

Семестр 6								Підсумк. контроль Екзамен	Сума
Поточне оцінювання та самостійна робота								70	100
Змістовий модуль VI									
T31	T32	T33	T34	T35	T36	T37	T38		
30									

25-БАЛІВ (5-відмінно) отримує здобувач, який на належному рівні виконав поставлені завдання з теми. Здобувач володіє основами композиції (композиційне розміщення на аркуші паперу), грамотно виконує лінійно-конструктивну побудову,

проводить аналіз зображуваних предметів, узагальнює та аналізує форму, володіє технікою тонового рисунку. Розрізняє особливості передачі денного та штучного освітлення.

20-БАЛІВ (4-добре) отримує здобувач, який допускає незначні помилки в роботі.

15-БАЛІВ (3-задовільно) отримує здобувач, який допускає помилки у композиційному розміщенні (зображення надто велике або надто маленьке, зміщене вліво або вправо), неграмотно виконує рисунок (не знайдена конструкція форми, невірна побудова предметів), слабо володіє технікою тонового рисунку.

10-БАЛІВ (2-незадовільно) отримує здобувач, який допускає значні помилки у виконанні рисунку. Здобувач на низькому рівні володіє основами композиції, лінійно-конструктивного і тонового рисунку.

Семестр 7				Підсумк. контроль Екзамен	Сума
Поточне оцінювання та соместійна робота				70	100
Змістовий модуль XI					
T-39	T-40	T-41	T-42		
30					

25-БАЛІВ (5-відмінно) отримує здобувач, який на належному рівні виконав поставлені завдання з теми. Здобувач володіє основами композиції (композиційне розміщення на аркуші паперу), грамотно виконує лінійно-конструктивну побудову, проводить аналіз зображуваних предметів, узагальнює та аналізує форму, володіє технікою тонового рисунку. Розрізняє особливості передачі денного та штучного освітлення.

20-БАЛІВ (4-добре) отримує здобувач, який допускає незначні помилки в роботі.

15-БАЛІВ (3-задовільно) отримує здобувач, який допускає помилки у композиційному розміщенні (зображення надто велике або надто маленьке, зміщене вліво або вправо), неграмотно виконує рисунок (не знайдена конструкція форми, невірна побудова предметів), слабо володіє технікою тонового рисунку.

10-БАЛІВ (2-незадовільно) отримує здобувач, який допускає значні помилки у виконанні рисунку. Здобувач на низькому рівні володіє основами композиції, лінійно-конструктивного і тонового рисунку.

Семестр 8				Підсумк. контроль Залік	Сума
Поточне оцінювання та соместійна робота				30	100
Змістовий модуль XI					
T-43	T-44	T-45	T-46		
70					

25-БАЛІВ (5-відмінно) отримує здобувач, який на належному рівні виконав поставлені завдання з теми. Здобувач володіє основами композиції (композиційне розміщення на аркуші паперу), грамотно виконує лінійно-конструктивну побудову, проводить аналіз зображуваних предметів, узагальнює та аналізує форму, володіє технікою тонового рисунку. Розрізняє особливості передачі денного та штучного освітлення.

20-БАЛІВ (4-добре) отримує здобувач, який допускає незначні помилки в роботі.
15-БАЛІВ (3-задовільно) отримує здобувач, який допускає помилки у композиційному розміщенні (зображення надто велике або надто маленьке, зміщене вліво або вправо), неграмотно виконує рисунок (не знайдена конструкція форми, невірна побудова предметів), слабо володіє технікою тонового рисунку.
10-БАЛІВ (2-незадовільно) отримує здобувач, який допускає значні помилки у виконанні рисунку. Здобувач на низькому рівні володіє основами композиції, лінійно-конструктивного і тонового рисунку.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА СЕМЕСТР

90-100 БАЛІВ ставиться здобувачу, який успішно виконав повний обсяг роботи. Оперує законами композиції, лінійної та повітряної перспективи, лінійно-конструктивним і тоновим рисунком. При зображенні фігури людини виявляє відмінні знання з основ пластичної анатомії. Вдало передає особливості денного та штучного освітлення, об'ємність, фактурність та матеріальність предметів.

75-89 БАЛІВ ставиться, якщо здобувач виконав повний обсяг роботи, але в роботах допускає помилки (невдале композиційне розміщення зображення на аркуші, або є порушення в пропорціях, або в рисунку недостатньо показано знання пластичної анатомії, або здобувач недостатньо добре володіє засобами світлотіні і виражальними засобами рисунка).

60-74 БАЛІВ може бути поставлено, якщо здобувач виконав усі поставлені завдання, але допускає незначні помилки. Порушені закони композиції, пропорції. Здобувачу складно передати особливості денного та штучного освітлення та фактурності матеріалів. Здобувач допускає низку помилок при зображенні фігури людини (будова фігури, перспективне скорочення, портретна подібність, виявлення анатомічної будови, передача світлотіні, емоційності та характеру фігури).

35-59 БАЛІВ ставиться, якщо здобувач виконував завдання, але не в повному обсязі. Допустився низки помилок (невірно композиційне розміщення, порушені пропорції предметів, будови та анатомії людини. Здобувачу складно передати об'єм та фактуру предметів, а також виявити особливості штучного та денного освітлення.

1-34 БАЛІВ ставиться у тому випадку коли здобувач виконав програму нормативної навчальної дисципліни менше як на 10 % від заданого плану.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю

		складання	повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Використання таблиць з методикою лінійно-конструктивної побудови предметів.
2. Використання як наочного матеріалу робіт здобувачів.
3. Тематичні папки.

12. Рекомендована література

Базова

1. Ли Н. Основы учебного академического рисунка: учеб. пособие для студентов. Москва: ЭКСМО, 2008. 479 с.
2. Ли Н. Голова человека: Основы учебного академического рисунка: учеб. изд. Москва: Эксмо, 2009. 264 с.
3. Ли Н. Основы учебного академического рисунка: учеб. для студентов вузов. Москва: ЭКСМО, 2009. 480 с.
4. Ли Н. Основы учебного академического рисунка: учеб. пособие для студентов вузов. Москва: ЭКСМО, 2012. 479 с.
5. Новоселов Ю. В. наброски и зарисовки: учеб. пособие для студентов ВУЗов. Москва: Академический Проект, 2009. 60 с.
6. Медведев Л. Г. Формирование графического художественного образа на занятиях по рисунку: учеб. пособие для студентов. Москва: Просвещение, 1986.
7. Карандаш О. Г. / под ред. Д. Льюиса; Пер. О. А. Ермоченко. Москва: Популли, 2001. 144 с.
8. Сенин В. П. Школа рисунка карандашом: натюрморт, пейзаж, портрет. Харьков-Белгород :Книжный Клуб «Семейного Досуга», 2008. 110 с.

Допоміжна

9. Шепард Д. Обнаженная натура: Искусство рисования человеческого тела. Минск: Попурри, 2003. 143 с. (Школа рисования).
10. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования фигуры человека. Пер. О. Озеровой. Москва: ЭКСМО, 2001. 144 с.
11. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования фигуры человека. Пер. Е. Зайцевой. Москва: ЭКСМО, 2002. 128 с.
12. Клебер Г. Полный курс рисунка обнаженной натуры: для начинающих студентов худ. вузов. Москва: Внешсигма; АСТ, 2000. 119 с.
13. Никодеми Г. Б. Рисунок. Школа рисунка. Москва: ЭКСМО, 2002. 160 с.
14. Чиварди Дж. Рисунок. Женская обнаженная натура. Москва: ЭКСМО-Пресс, 2003. 128 с.

13. Інформаційні ресурси

- Бібліотека КОГПА ім. Тараса Шевченка – м. Кременець.
- Кременецька районна бібліотека для юнацтва та молоді – м. Кременець.
- Кременецька районна бібліотека ім. Ю. Словацького – м. Кременець.
Internet

1. http://www.zakharchuk.net/component/option,com_datsogallery/Itemid,37/
2. <http://web2risynok.blogspot.com/>
3. <http://arts.in.ua/artists/Zhuravlova/w/122786/>
4. <http://io.ua/13052175>
5. <http://erdeli.blogspot.com/>
6. <http://vk.com/albums-9084693>
7. <http://es-kiz.ru/risunok-golovyanaliz-detalej/>
8. <http://jivopisets.ru/risunok-golovy-s-zhivoi-modeli.html>
9. <https://sites.google.com/site/kgurisunok/fotografii-zadaniy/foto-2-kurs>
10. <http://palmira-art.ru/coursefigure>
11. <http://www.liveinternet.ru/users/drewfoxy/post234965148/>